

Vergaderjaar 2020–2021

29 232

Air France – KLM

Nr. 44

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN FINANCIËN EN VAN INFRA-STRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 31 oktober 2020

Op 24 april (Kamerstuk 29 232, nr. 9) en 26 juni 2020 (Kamerstuk 29 232, nr. 41) heeft het kabinet per brief aan de Eerste en Tweede Kamer steunmaatregelen voor KLM Group (hierna KLM) aangekondigd. Deze steun is nodig, zodat het bedrijf de gevolgen van de vliegbeperkingen veroorzaakt door de COVID-19 crisis kan doorstaan. Op 2 juli (Handelingen II 2019/20, nr. 91, items 32 en 33) en 7 juli 2020 (Handelingen I 2019/20, nr. 36, item 29) hebben respectievelijk de Tweede Kamer en Eerste Kamer ingestemd met deze steunmaatregelen.

Tijdens het overleg met de Tweede Kamer op 1 juli 2020 (Kamerstuk 35 505, nr. 20) en het overleg met de Eerste Kamer op 7 juli 2020 (Handelingen I 2019/20, nr. 36, items 3 en 16) is toegezegd beide Kamers op de hoogte te houden van de naleving van de voorwaarden voor de staatssteun. Tot op heden is dit gedaan middels een brief aan beide Kamers op 23 september 2020 (Kamerstuk 29 232, nr. 42) en een brief aan de Tweede Kamer en een vertrouwelijke technische briefing op 13 oktober 2020 (Kamerstuk 29 232, nr. 43).

De eerste trekking onder de directe lening heeft plaatsgevonden op 26 augustus 2020. Op die dag is EUR 277 miljoen overgemaakt door de staat. Op diezelfde dag heeft ook de eerste trekking onder de doorlopende kredietfaciliteit plaatsgevonden ter hoogte van EUR 665 miljoen. Zoals aangegeven in de brieven van 26 juni 2020 en 23 september 2020 stelt de staat een tweede tranche pas beschikbaar als het herstructureringsplan van KLM naar tevredenheid van de staat is opgesteld. Door middel van deze brief willen de Minister van Financiën en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat u graag nader informeren over de naleving van deze voorwaarde.

Ontwikkelingen luchtvaart

Sinds de goedkeuring van de steunmaatregelen is het aantal besmettingen opgelopen en is de tweede golf een feit. Wereldwijd worden maatregelen genomen om het virus een halt toe te roepen. Uit de laatste ramingen van het Centraal Planbureau blijkt dat de kans op een somberder scenario, waarbij onze economie ook volgend jaar krimp zal vertonen met een verder oplopende werkloosheid en toenemende faillissementen, groter is geworden.

De opleving van het virus zorgt ook voor een verslechtering van de resultaten in de luchtvaartsector. Uit de kwartaalcijfers van KLM die gisteren zijn gepubliceerd blijkt dat de luchtvaartmaatschappij over het derde kwartaal een verlies heeft gemaakt van EUR 234 miljoen. Dat is een verslechtering van EUR 745 miljoen vergeleken met een jaar eerder. Experts verschillen van mening over het tempo waarin de luchtvaart zich zal herstellen, maar zijn het er wel over eens dat het herstel nog jaren zal duren en langzamer zal gaan dan eerder verwacht. Niet voor niks doen luchtvaartmaatschappijen wereldwijd rigoureuze ingrepen. Ook concurrenten als IAG en Lufthansa grijpen fors in door te snijden in de kosten en het aantal werknemers.

De vooruitzichten zijn somber en dit maakt het des te belangrijker om met dit herstructureringsplan van KLM een goede stap te zetten voor het lange termijn herstel van de onderneming.

Herstructureringsplan

De maanden na goedkeuring van de steunmaatregelen heeft KLM benut om het vereiste herstructureringsplan op te stellen. Dit plan is het kabinet op 1 oktober 2020 aangeboden. De maand oktober is door de Nederlandse staat benut om, met behulp van een externe adviseur, het voorgelegde herstructureringsplan te beoordelen.

Het kabinet wil waardering uitspreken voor de inzet van de directie van KLM en het behaalde resultaat in een korte periode. Mede op basis van de analyse van de externe adviseur zijn ook aandachtspunten geconstateerd. Deze zijn inmiddels in overleg met KLM opgelost op één belangrijk onderdeel na.

De recente afspraken over de arbeidsvoorwaardenverlaging gelden slechts voor een deel van de looptijd van het steunpakket. Dit betekent dat na afloop van deze periode de CAO-afspraken van voor het steunpakket gelden, als in de tussentijd geen nieuwe of aanvullende afspraken worden gemaakt. Het kabinet heeft daarom bij het beoordelen van het herstructureringsplan bij KLM aangegeven dat hen niet wordt gevraagd de gemaakte afspraken met de vakbonden open te breken, maar het wel van belang te vinden dat er voldoende zekerheid is dat ook na afloop van deze periode, en voor de hele duur van de looptijd van de lening, via de arbeidsvoorwaarden een bijdrage aan de kostenreductie wordt geleverd. Dit is in lijn met de gestelde voorwaarde dat het personeel gedurende de hele looptijd van de lening een bijdrage levert aan het herstel van de luchtvaartmaatschappij. De KLM-directie heeft hierover, gesteund door de eigen ondernemingsraad, intensief overlegd met de vakbonden om de gewenste zekerheid te verkrijgen. Het kabinet is verheugd dat vijf bonden hebben aangegeven te willen voldoen aan de gestelde voorwaarden. KLM is nog in gesprek met de twee FNV-bonden. KLM heeft echter ook aangegeven dat de Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers niet wil tekenen.

Conclusie

Het kabinet heeft de afgelopen maanden substantiële steunmaatregelen genomen om het verlies aan werkgelegenheid als gevolg van de virusuitbraak te beperken. Ook KLM heeft hiervan geprofiteerd, onder meer door een fors beroep te doen op de NOW-regeling. Daarnaast is eerder dit jaar met KLM een specifiek steunpakket overeengekomen vanwege de liquiditeitsproblemen bij de onderneming en vanwege het belang van KLM voor de Nederlandse economie en werkgelegenheid door het intercontinentale bestemmingennetwerk op Schiphol. Het kabinet verwacht op basis hiervan dat KLM en de bonden zich zullen houden aan de voorwaarden die eerder overeen zijn gekomen.

Eerder vandaag heeft het kabinet de directie van KLM laten weten dat de Nederlandse staat het aangeboden herstructureringsplan gezien het bovenstaande niet kan goedkeuren en KLM dus geen volgende trekking kan doen van de door de staat beschikbaar gestelde directe lening en van de kredietfaciliteit van banken. Het is aan KLM en de vakbonden om er voor te zorgen dat alsnog voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden. Mocht op een later moment alsnog aan de voorwaarden worden voldaan, dan zal het kabinet uw Kamer nader informeren.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga